

Виолета В. Јовић

Песме*

ДОМ

Дом је кад те отац
посади у крило
и прича ти приче
о своме детињству,
а ти видиш слику
како је то било –
свако детињство
има слику исту.

Дом је кад те мати
пробуди без звука
чаролијом свеже
испеченог хлеба.
Док ти бео хлебац
пружа црна рука,
од љубави срце
порасте до неба.

Дом је кад одлетиш
као младо птиче,
раширених руку
своју срећу пратиш
и доживиш многе
занимљиве приче,
али увек имаш
куда да се вратиш.

КАД РАТАР УМРЕ У ВРЕМЕ ЖЕТВЕ

Кад ратар умре у време жетве
над зрелим житом ветар заплаче,
у предвечерје свици не светле,
а зрело класје зашуми јаче.

У летњој ноћи небо засветли.
Мученик се још једном осврне
на своју муку, а онда петли
означе дан за мараме црне.

Селом одзвања хор нарикача.
Мирис тамјана бори се с луком
и са печењем, које надјача
мирис ракије. Народна муко!

У сандук међу старо и ново
да му се нађе на оном свету.
Остаје жалост над родним кровом
и ожиљак на сваком детету.

Када га спусте у земљу црну
по један грумен за њиме баце,
па на богату софру нагрну -
пију док се не испразне каце.

* Неке од песама су писане на сврљишко-заплањском дијалекту.

Оста на крају да запевају,
к'о жетеоци уморни што се
враћају с поља у предвечерје
и „богу браду” са песмом носе.

Распредају се доконе приче:
Да ли је сарма довољно масна?
Која ли жена лепше нариче?
Његовој нису чули ни гласа...

Туга се хвата за кућна врата,
над кровом небо суморно јеца...
Празнину када умире ратар
осете свици, амбар и деца.

МОГА ЈЕ ОЦА СКУПО ЋУТАЊЕ

Мога је оца скупо ћутање.
Неизречена свака ме пече.
Искре осмеха с озбиљног лица
смирују немир и тугу лече.

Читам му мисли и заповеди
с дубоких бора над обрвама,
док му глас копни, а поглед бледи
и уздах титра на уснама.

Сазрело жито у мом погледу,
у густој коси сребрне нити...
Знам, ствари иду по своје реду,
али не могу заборавити

Све црно-беле слике детињства
у којима је толико боја
да би ми дуга позавидела
када би знала сећања моја

На росна јутра пре првог зрака,
румена лица у подне врело,
док скакућемо за жетелицом
којом он жање жито узрело

И миришљаве откосе сена,
на пластове лековите траве
вајане попут гранитних стена,
врхови им се са небом плаве.

Ми облећемо као пчелице
да упијемо његово знање.
Озбиљна књига, татино лице,
што васпитање даје ћутањем.

Мога је оца скупо ћутање.
Пред њим широки небески путе,
у мени туга, понос, сазнање -
**НАЈВИШЕ ЧОВЕК КАЖЕ КАД
ЋУТИ.**

БЕСКУЋНИК

Неком је дато сребро и злато,
погача врућа и шоља млека...
Мени је небо звездано дато.
На мене нигде нико не чека.

Ја немам куће, немам адресе
и никад не знам где ћу да спавам.
Ја живим тамо где ме задесе
слатко уснулог свитања плава.

Нико о мени бринуо није,
једино плава капа небеска
што бескућнике од туге крије.
Мени је песма мајка и сестра,

А виолина друг у самоћи
кога уз себе привијем јаче.
Када су дуге и хладне ноћи
у рукама ми дрхти и плаче.

Немој да мислиш да ти се јадам
на судбину и срећу циганску.
Нисам ја хлеба белоглаван.
Не храни хлебом душу номадску.

Једино песмом знам да оћутим
о чему будан маштам и сневам.
Мени су само бескрајни пути
дати да бос их мерим и певам.

ЈОШ ЈЕДАН САН

Ноћас сам опет сањала оца,
болесног, тихог и замишљеног,
како одбоди свог црног коња,
старог и ислуженог.

Сви смо ми знали где га одводи.
Мајка је стајала немо.
С коњем се човек зближи и сроди.
Потајно уздишемо

И знамо да се вратити неће...
Наша је карта за други вагон.
Сановник каже: биће ту среће!
А шта са коњским трагом?

Шта са сазнањем да нема оца?
Није се вратио с пута.
Будилник тромо над главом звоца,
а мисао ми лута

Тражећи начин да схвати слику
погледа дуж кривудаваог пута,
што тражи љубав на видуку
и читав живот тражећи лута.

ДЕВОЈАЧКИ ЋИЛИМ

Ткајем ћилим за мојег човека
кој' ће у њег уме да познаје
боје које ће трају довека,
докле потка и основа траје.

Алев конац - моја крвца врела,
што ми срце на работу гони.
Думала сам, докле сам га прела
од кров, огањ и наши синови...

Зелен конац – равно поље, родно
и у њега миришљаве траве...
Где легнемо, да ни буде згодно,
да су ни на исти јаст'к главе.

Жути конац – како јасно Сл'нце,
да ни греје докле век ни траје,
како једно да ни куца срце,
док гледамо, да ни очи сјаје.

Модар конац како модро небо,
бистро како поток у планина',
чисто како кладенче студено –
помеђу нас да живи истина.

А црн конац – како земља родна
која ће ни рани лебом белим,
да ни увек буде благородна,
да се множи, а да се не дели...

Ткајем ћилим и мисал уткавам:
с кога ли ћу на њега да спијем?
Дал ћу певам кад се заодавам,
ел ћу сама жив живот да снијем?

Неје тек покривка овај ћилим,
ни простирка да се на њу лега!
Ја га ткајем како оћу живим.
Думам кога ћу дарујем с њега.

Ткајем ћилим за мојег човека
кој' ће у њег уме да познаје
боје које вежу ни довека,
докле потка и основа траје...

ВИЛОТИЈА

Вилотија има срце
скутано под антерију,
зац'кли му лечка окце
на живину и дечију.

Осмех он не показује,
почим, чува га за ново,
нити коме, па, казује
што тишти срце његово.

На работу кад пооди
по њег идеш, не питујеш.
Сантину над земљу оди,
кораца му нема чујеш.

Ал' се знаје куде пројде:
туј су откоси и бразде,
пуне сливе, зрело гројзе...
Оно, тој и чини газде.

Ако ли му видиш очи
кад ји простре преко поље
па зајац из њи искочи
и утекне преко доље,

Видиш колко има срце
(не мери се на арови).
Тапија му је на лице,
записана за векови...

Осмехне се мене небо,
на свет'ц се јутром јави:
„Ништа се ти, сине, не бој.
Ђути, ради, живот слави.”

На небо се лик испрси
од слн'чево живо злато.
Гледам небо, па се крстим:
”Туј си! Срећна слава, тато!”

Спасовд'н. Астал без газду,
али Сл'нце мушки сија
над оцак, чељад и бразду...
Колач реже Вилотија!”

ТОЈ ЛИ ЈЕ ЗА ПЕСМУ

Ђе рекнете - тој ли је за песму!
Муку немам куде друго турим.
Кој ме казни сас жену бесну
Да ју вазд'н по сокаци јурим?

Да не грешим душу где не треба
Радна, вредна, да ђавол не чује,
Опере ме, омеси ми леба
И стареји по кућу поштује

Ал' не ваља што се сас комшику
Преко плот и по сво село 'рани,
А однекња подигла матику
Да ју тепа! Живог ме са'рани!

Оно, јес, волели смо се много
Ја и моја најпрва комшика,
Да ју узнем тео, ал' не мого'
Не беомо некако прилика...

Ја јединац, она мирадика...
Приведоше једнога без... капу,
Овај моја, грдна ми прилика,
Сас комшику преко плот се апу.

Која коју за какво помене,
Село јечи, кућа ми се руши,
Боже мили, две шашаве жене,
Да ји пуштиш – ци изеду уши.

Велим татку: -Ете ти прилика
С коју сте ме, булчу, закитили!
Он ће мене: -Иста и комшика!
Несмо синко ништа погрешили.

Ђе рекнете – тој ли је за песму!
Ал' куде да скутам овуј бруку?
Где це денем с моју жену бесну?
Где да тражим лек за моју муку

Сал у буре сас ланску ракију
 Да се јадан без мисал удавим!
 Па се чуде зашто људи пију...
 Кад сам трезан оћу побрљавим!

РАБОТА ЖЕНСКУ ДУШУ ОДМАРА

Моја се мати сабајле диза
 још не с'внуло, још спе петлови,
 на небо сјаји од звезде низа,
 а ја још шњевам најслатки снови.

Кад ме изока дојде ми криво
 што ми с'н кида, што ме с ноћ буди,
 докле по поље још спи све живо
 и док по куће спе други људи.

– Дизај се, ћерко, дрва донеси!
 Кућу помети, огањ наклади,
 сеј бело брашно, лебац замеси,
 из бунар ладну воду извади!

Јоште сањива по матер одим,
 а она, како и да не спала:
 – Не дреми, ћерко! Време прооди!
 Учи се док се неси одала!

Док си код матер буди те Сл'нце
 и мати да те овој научи:
 За живот мораш да имаш срце!
 Ако га немаш, има се мучиш.

Свекрва неће да те замени
 и нећеш да се напиш код мужа,
 под груди ће се туга скамени
 и д'н по д'н ће свенеш, к'о ружа.

Ако си лења, ће пројдеш лоше.
 Милос сас мужа брзо ће мине.

Свекрва има дува по ћошке
 и да те једе куде год стигне.

Ако си вредна и рано раниш,
 неће да има што да те кара.
 С работу ће се од муку браниш.
 Работа женску душу одмара.

КРПЧЕ

На дно мамин санд'к, поза врата,
 најдо с повој уврзано басмо,
 умотано како грумен златан,
 како неко големо богатство.

Крпче просто, ручно изаткано,
 од пртено грубо бело сукно,
 сас лилаву свилицу проткано,
 па узокол порубено ручно.

Пита матер зашто крпче крије
 како да су од злато дукати?
 Грубо басмо, што ће од њег шије?
 Она вели: – Дала ми га мати.

Тој је љуљка што сам у њу снила.
 Упрти ју мати на грбину,
 по сво поље у њу ме носила.
 Крпче чува муку материну.

Ја сам тебе у овој носила
 исто куде мене мати моја.
 За тебе сам крпче остајила
 да у њега снију деца твоја.

Тој се крпче чува – икона је!
 Молим Бога да потраје крпче,
 да је срећа, мир и здравје да је
 да у њега заљуљам унуче.

БЕЛЕШКА О ПЕСНИКУ

ВИОЛЕТА В. ЈОВИЋ рођена је у Нишу 8. марта 1966. године. Дипломирала на Правном факултету у Нишу. Живи и ради у Нишу (секретар Електронског факултета и шеф Кабинета ректора Универзитета у Нишу).

Члан Удружења књижевника Србије, Удружења књижевника и књижевних преводилаца Ниша, Удружења ликовних уметника Ниша. Дугогодишњи члан КУД „Абрашевић” Ниш (од 2013. године председник Управног одбора Друштва).

Поезија и проза преведена на неколико језика (руски, енглески, француски, немачки, италијански, јапански, румунски, ромски, русински, бугарски, грчки, мађарски, словеначки, словачки и др.). Заступљена у антологијама савремене српске књижевности, књижевним часописима, часописима за децу и зборницима. Члан редакције књижевног часописа „Бдење” и неколико часописа за децу.

Награђивана за књижевност и сликарство.

Објављене књиџе:

Писмо са Месеца, песме за децу, СКЦ Ниш, 2000, *Сунчев вез*, песме за децу, ПРОСВЕТА Ниш, 2002, *Радовање и играње, њесме за децу* (заједно са Зораном Вучићем, Радославом Вучковићем и Русомиром Д. Арсићем), НКЦ 2002, *Кад зајворим очи*, песме за децу, СКЦ Ниш, 2004, *Осења*, роман, ПРОСВЕТА Ниш, 2004, *Немање*, роман, СРПСКА КЊИГА Рума, 2005, *Неке важније ствари*, песме за младе, СРПСКА КЊИГА, Рума 2006, *Љубичаста ниш*, ВИТЕЗ Београд, 2007, *Преображење*, роман, Књижевна заједница „Борисав Станковић” Врање,

2008, *Бескућник*, песме, СВЕН Ниш 2009, *Тен’ц*, роман, СВЕН Ниш 2009, *Ја сам само њесма*, песме за децу и младе, СВЕН Ниш 2010, *Друџа, Тен’ц, Немање, Осења, Преображење* – МЕДИВЕСТ Ниш 2011. (објављено као петокњиџе), *Одмица живоји/ Пројде живоји* (са Зораном Вучићем), песме, Медивест 2012, *Свиџац у очима*, песме, Свици Ниш 2012, (награда Вечерњих новости „Гордана Брајовић” за најбољу књиџу за децу у 2012), *Нема књиџа*, роман, Свици Ниш, 2013, *Девеџи њорник*, приче, Културни центар Сврљиг (едиција БДЕЊЕ), 2014, *Шашава вила*, песме за децу и младе, Медивест Ниш, 2014, 2015, *Сезона лова на свице*, приче за децу и младе, BOOKLAND Београд, 2015, (награда „Момчило Тешић”), *До дејейџа њреба расџи*, Нишки културни центар, Ниш, 2015, *Шџа ако...*, роман за децу и младе, Медивест, Ниш, 2015, *И њосле деџињсџива* (са групом аутора), ГО Медијана-Наиспринт Ниш, 2016, *Проџас’ и друџе заборављене њриче*, приче на призренско-тимочком говору (сврљишко-заплањски дијалект), Медивест Ниш, 2016, *Деда Тикине думе*, 101 прича на призренско-тимочком говору (сврљишко-заплањски дијалект), Медивест Ниш, 2017, *Како сам њосџао њсеџо*, роман за децу, ПЧЕЛИЦА Чачак, 2017.

Приредила значајан број (више од 30) зборника фестивала деџег стваралаштва и стваралаштва за децу и литерарних конкурса.

Уметнички директор Медијана фестивала деџег стваралаштва и стваралаштва за децу у Нишу.